
БУРГАСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ

СТАНОВИЩЕ

**от проф. д.пс.н. Майяна Милчева Митевска-Енчева,
зам.-директор на Институт за изследване и развитие
на лидерството при Университет по библиотекознание
и информационни технологии**

**за трудовете на гл. ас. д-р Красимира Христова Минева, подадени
за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“
в БСУ, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни
науки, професионално направление 3.2. Психология
(Обща психология – психология на личността),
обявен в ДВ, бр. 83/17.10.2017 г.**

София * 2018

Конкурсът е обявен в Държавен вестник, брой 83 от 17.10.2017 г. и е в област на висше образование "Социални, стопански и правни науки", професионално направление "Психология" (Обща психология – психология на личността). Становището е възложена по решение на Научното жури, определено със Заповед на Ректора на Бургаския свободен университет. Подадените документи отговарят на основните изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България и на Правилника за неговото прилагане за заемане на академичната длъжност „доцент”.

I. Биографична справка и обща характеристика на трудовете на кандидата

Единственият участник в конкурса за доцент е гл. ас. д-р Красимира Минева, преподавател в БСУ. Завършила е СУ „Св. Климент Охридски“ с магистърска степен „Психология“ през 1996 г. Специализира Социална психология, Клинична и консултативна психология. Притежава Педагогическа правоспособност. Доктор е по психология от ИИНЧ, БАН. От 1997 г. до 1999 г. е клиничен психолог във Военна поликлиника – Бургас. От 1999 г. до 2010 г. е асистент и старши асистент в БСУ, а от 2010 г. досега е главен асистент в БСУ. Гл. ас. д-р Красимира Минева е участвала в петнадесет научно-изследователски проекта. За конкурса гл. ас. д-р Красимира Минева е представила за рецензиране 25 научни публикации, от които 1 монография, 3 учебника и учебни помагала, 2 студии и 17 статии и доклади на научни конференции. Два научни труда са на английски език и са публикувани в рецензирани международни научни издания.

II. Преподавателска и научно-изследователска дейност на кандидата

Преподавателската дейност на гл. ас. д-р Красимира Минева започва през 1999 г. като университетски преподавател след спечелването на конкурс в Бургаския свободен университет.

От справката в Учебния отдел на Университета за учебната натовареност на кандидата се вижда, че гл. ас. д-р Красимира Минева има достатъчен годишен хорариум, както следва: 2015 – 2016 г. – 360 часа; 2016

– 2017 г. – 418 часа; 2017 – 2018 г. – 351 часа. Лекционните курсове са при ОКС „Бакалавър“ по дисциплините „Психология на личността“, „Диференциална психология“, „Психология на развитието на възрастните“ по ОКС „Магистър“ - „Психологично консултиране и терапевтични подходи при подрастващите със зависимости“, „Социално – психологически тренинг“, „Личен опит и базови умения и за консултиране“.

III. Основни научни и учебно-методически приноси в трудовете на кандидата

Монографията „Личността между свободата и контрола, БСУ, ISBN 978-619-7126-51-8, 2017“ е фундаментално теоретично и експериментално изследване на развитието на автономността във времето и вариациите в автономното функциониране и психосоциалната зрялост на индивидите под въздействието на личностни фактори. Тя е структурирана в увод, три глави и заключение. В увода се аргументира убедително актуалността на проблемите, свързани с автономността на личността и нейната личностна ефективност. И в трите глави теоретичните модели са тествани емпирично. В монографията се разискват изчерпателно отделните аспекти в регулацията на автономността, свързани с интеграцията и мотивацията на личността; автономността като самоуправление или като отделяне; автономност и индивидуалност. Много задълбочено се изследва връзката между добре структурираната Аз-концепция и нивото на автономно функциониране, от една страна, влиянието на потребностно-мотивационната сфера, ценностната система и компетентността върху постигането на автономия през жизнения цикъл на човека, от друга страна, и, детерминантите на автономизацията и индивидуацията на личността по посока на личния контрол, структурните характеристики на Аз-концепцията и самооценката, от трета. Особено важно е, че се прави паралел между различните възрастови стадии от жизнения цикъл. Изяснени са различните нива на автономност на личността спрямо степента на структурираност на Аз-образа. Получените резултати произтичат от предварително издигнатите хипотези и използването на адекватни методи

за доказването им. Като обобщение на теоретичните аспекти е предложен оригинален модел на взаимното влияние на променливите, развитието на автономността и нейните компоненти (емоционална, поведенческа, ценностна и преодоляване на семейната лоялност в процеса на автономизация) във времето.

Собствените изследвания на гл. ас. д-р Красимира Минева за развитието на автономността във времето и връзката ѝ с личностните черти, емоционалните и средовите фактори са описани с необходимата достатъчност в монографията.

В заключението гл. ас. д-р Красимира Минева е обобщила на концептуално равнище резултатите от експерименталните изследвания на автономността в контекста на личностните фактори, потребностно-мотивационната сфера, ценностната система, емоционалната регулация и структурните характеристики на Аз- концепцията и самооценката. Освен това е начертала и перспективи за бъдещи изследвания в тази област.

Студиите „Автономност и ценности» и «Автономност и интеграция на личността» подпомагат обхвата на многоаспектната и разностранна същност на личностната автономност. И тук гл. ас. д-р Красимира Минева е проявила професионализма си в психологическото познание и креативността си за определяне на важни и значими психологически механизми, чрез които могат успешно да се оптимизират моделите на автономност, интеграция на личността и социализацията на автономността.

Характеристика и оценка на приносите в монографията и студиите. Прегледът и анализът на научните трудове на кандидата, публикувани в рецензирани научни издания показва, че най-значимите от тях могат да се отнесат към три тематични области.

1. Детерминанти и концептуални модели на автономност. Тук попадат трудове 1, 2, 3, 4, 7, 12 в списъка на научните публикации. Монографията „Личността между свободата и контрола“ е оригинален труд с дълбоко съдържателни теоретични постановки, проверени чрез адекватни измервателни инструменти, някои от които са авторови разработки на гл. ас. д-р Красимира Минева. Той съдържа безспорни научни приноси в областта на развитието на автономността във времето и под въздействието

на различни личностни фактори, нейните детерминанти и връзките ѝ със съществени средови фактори, фактори на емоционалната регулация и мотивация, както и ценностния избор. Като анализира значителен обем от експериментални данни, получени с професионално адаптирани измервателни инструменти, гл. ас. д-р Красимира Минева извежда закономерности на нивото на автономност на личността и Аз-образа. Може да се даде най-висока оценка за методологическата издръжаност на изследванията, в които теоретичните конструкции са операционализирани до равнището на съдържателни измервателни инструменти, а връзките между тях са доказани чрез адекватните методи на анализ на причинно-следствени отношения. Монографията „Личността между свободата и контрола“ задава високи стандарти за бъдещи изследвания на автономността на личността, локализацията на контрола, самооценката и равнището на Аз-ефективността.

Студиите „Автономност и ценности“ и «Автономност и интеграция на личността» съдържат ценни идеи, постановки и теоретични разработки за фактори от общата психология и психология на личността, които имат пряко отношение към ролята на ценностите в процесите на развитие на свободната воля като афективни инварианти, стоящи в основата на афективната децентрация и разрешаването на интрапсихичните конфликти между желанията. Студиите притежават научни приноси към теориите за процесите на самоопределение (развитие на идентичността), изборът на лични ценности и убеждения, развитието на вътрешната мотивация на поведението. Едновременно с това съдържат продуктивни програми за бъдещи интердисциплинарни изследвания в тази област с водещите постановки и подходи на общата психология и психологията на личността.

2. Личностни особености на зависимите от психоактивни вещества. Тази тематична област обхваща трудовете със следните номера в списъка на научните публикации: 8, 9, 13, 14, 16, 17, 18, 19. Статиите отразяват серия от изследвания, представени като една експериментално изведена оригинална типология, която разграничава три различни профили на зависимите. Тя има приложение в теоретичен план за изясняване факторите, определящи курса на развитие на заболяването. Данните

потвърждават допускането, че зависимостите от психоактивни вещества са дезадаптивен coping на тревожността и несигурността, тъй като по-голяма част от профилите на трите подгрупи зависими попадат в рамките на невротичното равнище на функциониране.

3. Социална адаптация, глобализация и идентичност (Аз-концепция). Към тази тематична област се отнасят трудове със следните номера в списъка на научните публикации: 10, 11, 12, 15, 20, 21, 22 . Голяма част от изследванията в тази тематична област проследяват актуалните тенденции в емпиричните изследвания и в развитието на нови теоретични възгледи по отношение на проучваните научни проблеми; очертаване насоките на бъдещи психологически изследвания.

Научните трудове представят изследвания със значими научни приноси към съответните тематични области. Висока оценка трябва да се даде на методологическата издържаност и теоретичната съдържателност при изследването на различните феномени. Прилагането на надеждни и валидни инструменти за измерването на теоретичните конструкти, обекти на изследване, е дало възможност авторката да приложи най-мощните методи за анализ на получените данни, чрез които се изследват причинно-следствени отношения. Сред най-значимите научни приноси в публикуваните трудове могат да се посочат следните:

1. Доразвита е общата теория на интегративен модел на автономност, обединяващ взаимните влияния на ценностната система, мотивационните влияния и усещането за лична компетентност върху нивото на автономност на личността.
2. Получени са нови знания и теоретични обобщения в областта на детерминантите на изследваните психични феномени или на фактори, свързани с психични дисфункции и заболявания.
3. Създадена е методологична основа за синтез и анализ на нови концептуални пораждащи модели на зависими от психоактивни вещества въз основа на личности фактори, свързани с тежестта на зависимостта и с тежестта на последиците от нея.
4. Разкрити и обосновани са резултатите, които подпомагат решаване на практически въпроси, свързани с обучението и мотивацията на

студенти и специалисти; с повишаването резултатността на лечението и психосоциалната рехабилитация.

5. Получени са нови знания за целите на обучението на студенти и специалисти от помагащите професии; разработена конкретна методология на обучение и психо-корекционна работа.
6. Обогатен е обхватът и знанията за спецификата на самооценката чрез адаптиране на психологически инструментариум (самооценъчни въпросници) за работа в български условия.

Списъкът на научните приноси отразяват напълно реалните научни резултати в публикуваните трудове.

Оценка на учебните помагала, представени за участие в конкурса

За академичната длъжност „доцент“ е важно кандидатът да е разработил учебници и учебни помагала. Гл. ас. д-р Красимира Минева е представила за рецензиране учебника „Траектории на развитие и лечение на зависимостите от психоактивни вещества, БСУ, ISBN 978-619-7126-53-2 и учебното пособие „Ганева, М., Ганева, З., **Минева, К.**, Радева, В., Радева, А., Видева, Д., Тодорова, Д., Иванова, Н. (2010). Ръководство за практическа подготовка на студенти по социална работа, Бургаски свободен университет [К.М. – 6, 7, 8, 10], както и наръчник за работа в пробационни служби Петкова, П., Митева, П., **Минева, К.**, Видева, Д. (2007). *Овладеяване на гнева. Корекционна програма за обществено въздействие*. Наръчник за работа в пробационните служби. БСУ, ISBN:978-954-9370-50-8. [К.М. – Сесия 1 и Сесия 5].

Гл. ас. д-р Красимира Минева си е поставила за цел учебникът да даде възможност на студентите да разширят подготовката си по включените в него проблеми, които те изучават. В учебника са разработени основните теми, които обикновено се разглеждат в учебниците по тази психологическа дисциплина. Авторката въвежда ясно и разбираемо понятийния апарат на дисциплината, методите за изследване и установените в научни изследвания психологически факти и процеси. Материалът е представен в стройна логическа последователност. Текстът се характеризира с висока степен на четивност, което го прави много достъпен за студентите, изучаващи тази дисциплина.

Учебното помагало е предназначено да се използва от студентите в различните форми на обучение от специалностите на БСУ, които изучават психологическите проблеми на социалната работа.

Гл. ас. д-р Красимира Минева си е поставила за цел учебното пособие да подпомогне студентите, като им покаже психологическите аспекти на някои страни на социалната работа, както и като ги запознае с някои от механизмите за въздействие и за постигане целите на подготовката. Така те ще разширят знанията си, а впоследствие и ще подобрят уменията си за работа в подобна среда.

IV. Критични бележки

Нямам критични бележки към публикациите на кандидатката.

V. Заключение

От прегледа на научната, учебната и организационната дейност на кандидата и високите ми оценки за всички аспекти на тези дейности мога да обобща в заключение, че тя удовлетворява изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент“. Въз основа на всичко казано дотук призовавам членовете на научното жури да гласуват за предложение **гл. ас. д-р Красимира Христова Минева** да бъде избрана на академичната длъжност „доцент“ в БСУ, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология (Обща психология – психология на личността).

Дал становището: Проф. д.пс.н.

М. Митевска-Енчева

София, 21 януари 2018 г.